

Mesterséges intelligencia számítógépes játékokban

Készítette

Herbák Marcell

Programtervező Informatikus BSc

Témavezető

Dr. Kovásznai Gergely

Egyetemi docens

EGER, 2025

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	3
1.1. Játék ismertetése	3
1.1.1. Játék ötlete	3
1.1.2. Játék szabályok	4
2. Mesterséges intelligencia	6
2.1. Története	6
2.2. Játékelmélet	7
3. Implementáció	9
3.1. Technológiák	9
3.1.1. Játékmotor	9
3.1.2. Grafikus szerkesztő	10
3.2. Megjelenítés	10
3.2.1. MenuScene	10
3.2.2. GameScene	11
3.3. Állapottér	12
3.4. Operátor	14
3.4.1. Operátorok felépítése	15
3.4.2. Operátor generálás	16
3.5. Minimax	17
3.6. Minimax alfa-béta vágással	19
3.7. Heurisztika	20
3.8. További fontosabb osztályok	20
3.8.1. GameManager	20
3.8.2. TileSelector	21
4. Tesztelés	24
Összegzés	25
Irodalomjegyzék	26

1. fejezet

Bevezetés

1.1. Játék ismertetése

1.1. ábra. Persona 3 Reload

1.1.1. Játék ötlete

Szakdolgozatom programjaként [1] egy olyan játékot szerettem volna készíteni, amely nem csak jól implementálható, hanem amivel szabadidőmet is szívesen töltöttem. Választásom végül is egy körökre osztott stratégiai játék elkészítésére esett. Ötletadónak, az általam kedvelt videójáték szériát, a Persona játékokat választottam. Az első Persona játék közel 30 éve jelent meg a Shin Megami Tensei szériának spin-off-jaként, így a játékok működésben és történetben bár eltérőek a modern megjelenésektől, jelenleg legfrissebb 2024-ben kiadott (1.1 ábra) Persona 3 Reload-tól, a játék fő mechanikája

nem változott: a játékos karakterei csatába kerülnek egy fix számú, hasonló képességű ellenfelekkel szembe. Ezekben a játékokban, különleges képességekkel rendelkező, úgynevezett Personákkal harcolnak a különböző szereplők.[2, 3]

Bár a modern játékokban nem alkalmazzák már, a Revelations: Persona harcrendszere (1.2 ábra) rendelkezett mezőkre felbontott csataterrel, amelyeknél még a támadásoknak volt egy bizonyos maximális távolsága. Ezek alapján szerettem volna egy olyan játékkeret készíteni, ahol a játékosnak nem csak a támadásának a távolságát kell figyelembe vennie, hanem a helyét is a csatateren. [4, 5]

1.2. ábra. Revelations: Persona

1.1.2. Játék szabályok

A játék egy fixált méretű, négyzetekből álló, 7x10 nagyságú táblán folyik. A játékot kettő játékos tudja játszani, melyből a szakdolgozatomban az egyik játékos a mester-séges intelligencia lesz. Mindegyik játékos rendelkezik karakterekkel, amelynek kezdő mennyisége a játék indítása előtt kiválasztható. Mindkét játékos rendelkezik minimum 1, maximum pedig 3 karakterrel. A karakterek mennyisége játékosonként eltérő lehet, nem szükséges mindkét játékosnak ugyanazzal a karakter mennyiséggel kezdenie. Az egyik játékos karakterei (több karakter esetén függőlegesen egy mező kihagyással) a 2. oszlopban, a másik játékos karakterei pedig a 9. oszlopban kezdenek. A táblán léteznek akadályozó mezők, amelyekre a játékosok nem léphetnek, illetve nem támadhatják meg.

A játék során a játékosok egymás után jönnek, egy körben az összes karakterükkel végre kell hajtaniuk egy interakciót. Ez a két interakció *lépés* és *támadás* lehet. Lé-pés során a karakterükkel egy mezőt léphetnek a négy irány közül valamelyik irányba: fel, le, balra vagy jobbra. A játékos karaktere nem léphet olyan mezőre, amelyen már

áll egy másik saját karakter, egy ellenfél karakter vagy egy akadály. Támadás során a játékos egy mezőn belül támadhat négy irány közül valamelyik irányba. A játékos karaktere nem támadhatja meg a saját karakterét, illetve nem támadhat üres vagy akadály mezőt. A karakterek rendelkeznek életerővel, minden karakter a játék kezdésekor 10 életerőponttal kezd. Támadás során a megtámadott karakter elveszít 1 életerő pontot. Amennyiben a játékos minden karakterére végrehajtott egy interakciót, a játékos átadja a körét a másik játékosnak. A játékosoknak minden körben kötelező valamelyik interakciót végrehajtaniuk mindegyik karakterrel végrehajtani, illetve ha egy karakter interakcióját jóvá hagyták, azt vissza már nem vonhatják.

Egy karakter, amennyiben elveszíti összes életerejét, eltűnik a tábláról, mezője felszabadul, illetve innentől kezdve azzal nem tud a játékos interakciót végrehajtani és nem hozhatja vissza.

A játékos célja, hogy ellenfele összes karakterét eltüntesse a tábláról. A játékot az a játékos nyeri, akinek marad legalább 1 karaktere a táblán, legalább 1 életerővel.

2. fejezet

Mesterséges intelligencia

2.1. Története

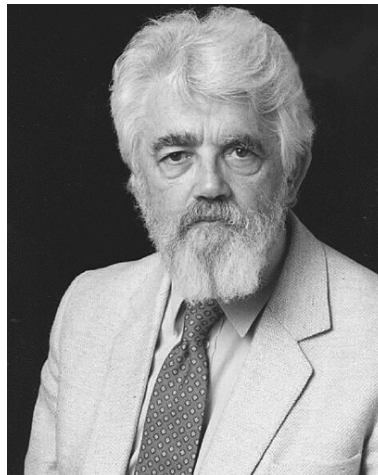
A mesterséges intelligencia története az 1930-as években vett rohamos lépéstempót Alan Turing és John McCarthy munkásságával.

2.1. ábra. Alan Turing

ALAN TURING (1912–1954) az 1930-as évek elején megalkotta a Turing-gépet KURT GÖDEL (1906–1978) munkássága alapján, amely a modern számítógépek elméleti alapját képezte. 1950-ben publikálta a "Computing Machinery and Intelligence" című tanulmányát, amelyben felvetette a gépek gondolkodási képességének kérdését, és bevezette a híres Turing-tesztet, amely azt vizsgálja, hogy egy gép képes-e emberihez hasonló intelligens viselkedésre. [6, 7]

JOHN MCCARTHY (1927—2011) amerikai számítástechnikai és kognitív tudós volt, akit a mesterséges intelligencia egyik alapítójaként tartanak számon. Ő alkotta meg a "mesterséges intelligencia" (artificial intelligence) kifejezést az 1956-os Dartmouth Konferencián, amelyet ő szervezett, és amelyet az MI hivatalos születésnapjaként tartanak számon. McCarthy 1958-ban kifejlesztette a Lisp programozási nyelvet, amely a mesterséges intelligencia-kutatás egyik legfontosabb eszközévé vált. Emellett jelentős hatással volt az ALGOL nyelv tervezésére, népszerűsítette az időosztásos rendszereket, és feltalálta a szemétgyűjtést (garbage collection).

2.2. ábra. John McCarthy

McCarthy munkássága jelentős hatással volt a mesterséges intelligencia fejlődésére. Az 1960-as és 1970-es években az MI-kutatás optimizmusa után nehéz időszak jött, amikor a fejlődés lelassult a korlátozott számítási kapacitás és a finanszírozási problémák miatt. Azonban McCarthy és kortársai kitartása hozzájárult ahhoz, hogy az MI napjainkban az egyik legdinamikusabban fejlődő területté váljon. Az utóbbi évtizedekben a gépi tanulás, a neurális hálózatok és a mélytanulás forradalmasították az MI-t, amely ma már számos területen, például az orvostudományban, az iparban és az önvezető autókban is kulcsszerepet játszik. [8]

2.2. Játékelmélet

A játékelmélet a matematika egyik, tudományágak közé egyértelműen nehezen besorolható (interdiszciplináris) ága, mely olyan kérdésekkel foglalkozik, hogy mi az ésszerű (racionális) viselkedés olyan helyzetekben, ahol minden résztvevő döntéseinek eredményét befolyásolja a többi résztvevő lehetséges választásai, röviden a stratégiai problémák elmélete. A játékelmélet alapjait Neumann János fektette le "Zur Theorie der Gesellschaftsspiele" című 1928-as munkájában [9], majd Oskar Morgenstern neoklasszikus matematikus-közgazdással közösen megírta a „Játékelmélet és gazdasági viselkedés”

című (The Theory of Games and Economic Behavior, 1944) művüket. [10, 11] Ezen művek alapján a következő fogalmakat tisztáznunk kell [12]:

- A *játék* a játékosok viselkedését és lényeges körülményeket meghatározó szabálysor által leírt folyamat.
- Az információs halmaz (ismeret) meghatározó szerepű. Ez azt jelenti, hogy az információs halmaz alapján különböző típusokat sorolhatunk fel, például a *tökéletes információs* és *véges*, ahol minden résztvevő birtokolja az összes vonatkozó adatot (szabályok, lehetséges és korábbi események).
- Egy játék lehet két- vagy többszemélyes.
- Mikor a játékban a játékosok versengenek egymással, akkor *nem kooperatív* játékról beszélünk.
- Zérusösszegű az a játék, amelyben a játékosok csak az ellenfelük nyereségük csökkentésével növelhetik nyereségüket.
- A játékost győzelemre, de minimum döntetlenre segítő módszere a *stratégia*. Ilyenkor kihasználhatja az ellenfél érzékelt hibáit.

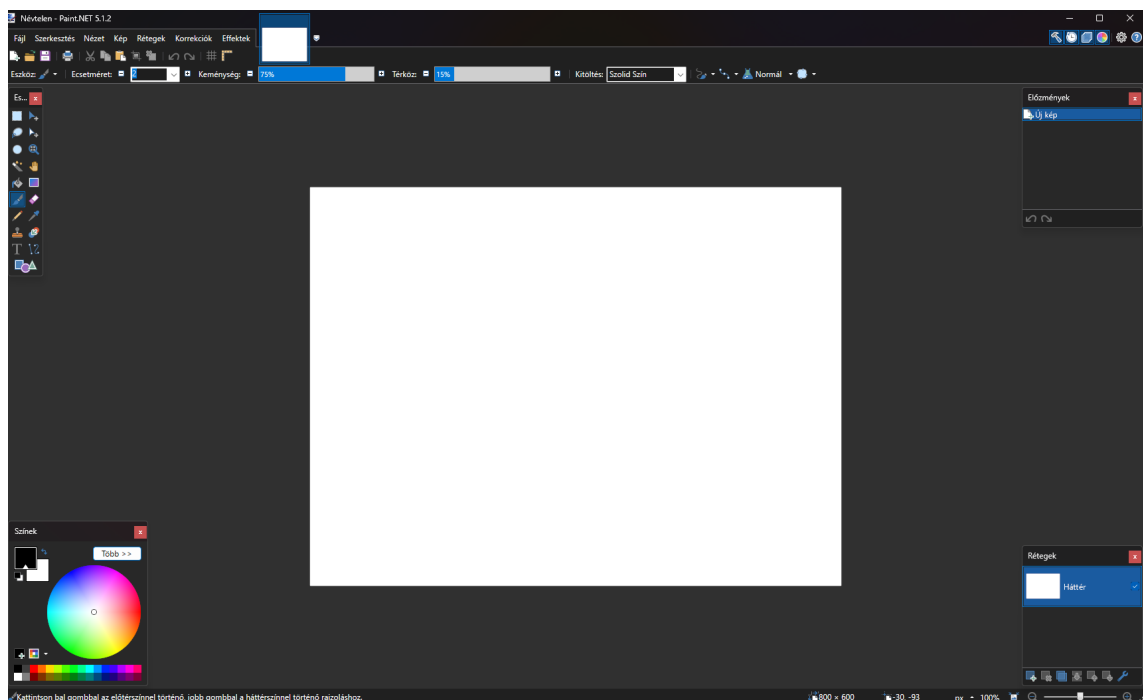
3. fejezet

Implementáció

3.1. Technológiák

3.1.1. Játékmotor

A szakdolgozatom megvalósításához a Unity-t (korábban Unity3D) használok. A Unity egy világszerte ismert és használt videójáték-motor, amelyet a Unity Technologies fejleszt 2005 óta. A motor támogat több különböző platformot, például PC, videójáték konzolok és okostelefonok. Különösen kedvelik a kezdő játékfejlesztők a letisztult felülete és egyszerű használata miatt. Választásom azért esett a Unity-re, mert a szkriptekhez natívan támogatja a C# nyelvet. A szakdolgozatomban a Unity-nek a 2022.3.32f1-es verzióját használok.

3.1. ábra. Paint.NET felülete

3.1.2. Grafikus szerkesztő

A szakdolgozatomat a Unity-be beépített színeken és objektumokon kívül, általam készített pixelábrákat használok a karakterek képeként, amelyekhez a Paint.NET szoftvert használtam. A Paint.NET egy szabad licenszű, rastergrafikus alkalmazás, amelyet a dotPDN fejleszt. A szakdolgozatom készítésekor 5.1.2 verzióját használtam a szoftvernek.

3.2. Megjelenítés

A játék készítésekor törekedtem a minimalista és könnyen vezérelhető kezelőfelületre. A Unity-ben úgynevezett *scene*-ekre lehet osztani a játékot, legközelebbi példaként a *WinForms* alkalmazásokban egy új *form* létrehozásával lehet párhuzamba hozni ezt a megoldást. A WinForms, másik nevén Windows Forms egy Microsoft által kiadott, nyílt forráskódú szoftver, amely elsődleges céljának kliens alkalmazások fejlesztésére adtak ki Windows rendszerekre. [15]

A játék három scene-ből épül fel: *MenuScene*, *GameScene* és *EndScene*.

3.2.1. MenuScene

3.2. ábra. A játék menüjének felépítése

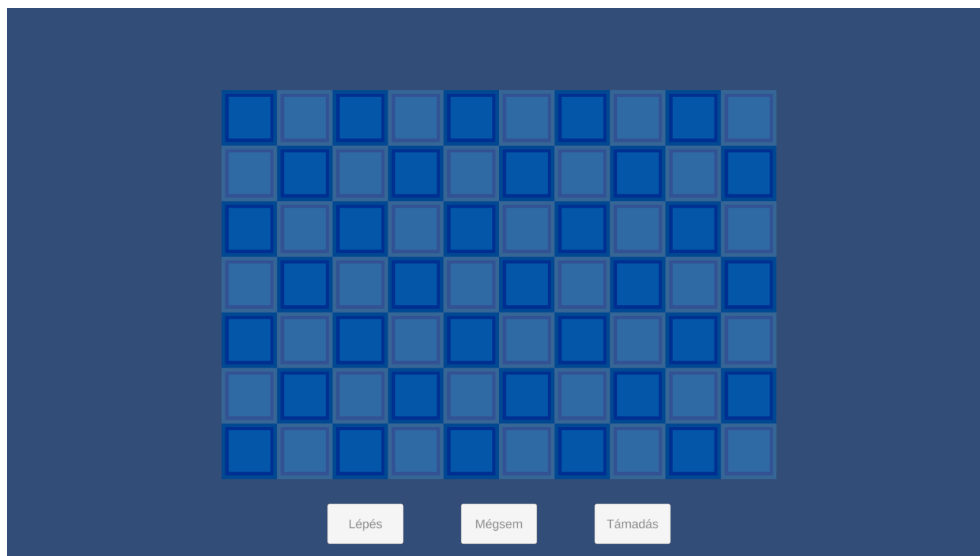
A *MenuScene* az alap *Camera* objektumon kívül tartalmaz egy *Canvas* 2D-s objektumot. Ezen a felületen találhatóak a különböző funkciókat betöltő objektumok. A kép bal alsó sarkában található az *ExitButton* nevű gomb objektum, amely névéhez illően kilép az alkalmazásból, felette található a *PlayButton* gomb, amely a felhasználó

által kiválasztott beállítások alapján elindítja a játékot. A képernyő jobb oldalán lehet találni a beállításokat módosító gombokat és karakterek számát kiválasztó *Dropdown*¹ listákat. A gomb megnyomásával kiválaszthatja a játékos, hogy saját maga szeretné kezdeni a játékot vagy átadja a kezdés jogát a gépnek. A listákban a játékos ki tudja választani, hogy hány karakterrel induljon a játék, amely a korábban az 1.1.2 szekcióban említett szabályok alapján ez akár négy karakterig is terjedhet. A *MenuScene* felépítése a 3.2 ábrán látható.

3.2.2. GameScene

A *GameScene* az alkalmazás felületének leglényegibb része, ahol a játék folyik. A *scene* tartalmaz kettő objektumot: *GridObjectPrefab* nevű *prefab*-et és egy *canvas*-t.

A *prefab* akár több *GameObject*² egyvelege, egy *prefab*-ben a programozó tárolhat konfigurációt, mező értékeket illetve gyermek *GameObject*-eket. Természetesen ezeket újra fel lehet használni, akár kódból példányosítani, illetve törölni is lehet őket a *scene*-ből. [16]

3.3. ábra. A játéktábla karakterek nélkül

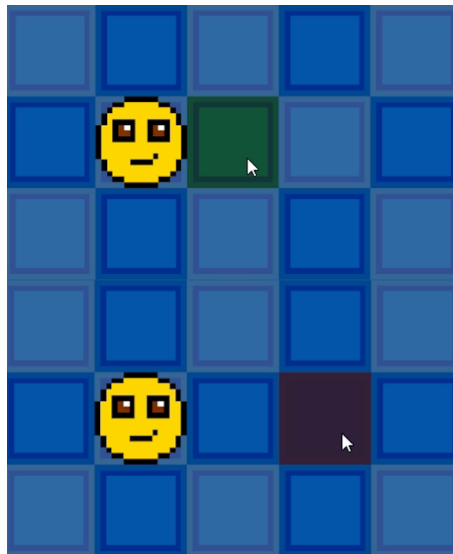
Ebben a *prefab*-ben található a későbbi 3.3 szekcióban tárgyalt állapottér megjelenítése, amelynek reprezentációs mátrixát egy *Grid* objektummal implementálom. A *Grid* objektum magában még nem a megjelenítést oldja meg, csupán a mátrix értékeit adom át a komponensnek átalakítva, ehhez még szükséges úgynevezett *Tileset* objektumot létrehoznom. Ez a *Tileset* objektum *Tile* objektumokból áll, ami pedig kétféle négyzet alakú, 2D-s *sprite* felületet vehet fel. Ez a felület függ az objektum koordinátájától, így sakktábla (3.3 ábra) hatást keltve jelenik meg.

¹ Legördülő lista

² A *GameObject* lényegében egy objektum, ami létezhet egy *scene*-n belül [17]

A játék indulása során az állapottérből lekérdezett pozíciók alapján ezen prefab gyermekobjektumaként példányosítom a játékos és MI karakterek prefab-jeit. Ezek a prefab-ek tárolják magukban az állapottérben is tárolt adatokat (név, életerő, pozíció), illetve a karakter tulajdonosától függő sprite-ot.

A játék ideje alatt, ahogyan a karakterekkel lépnénk vagy támadnánk, a szabályoknak megfelelő módon a végrehajtható művelet céljának négyzete zöld színt kap, ha ez lehetséges, amennyiben nem, piros színt kap árnyalatnak (3.4 ábra). Amikor a játékos a felületen a kurzort mozgatja anélkül, hogy műveletet választana, akkor a négyzet, amelyen a kurzor található, szürke árnyalatot kap.

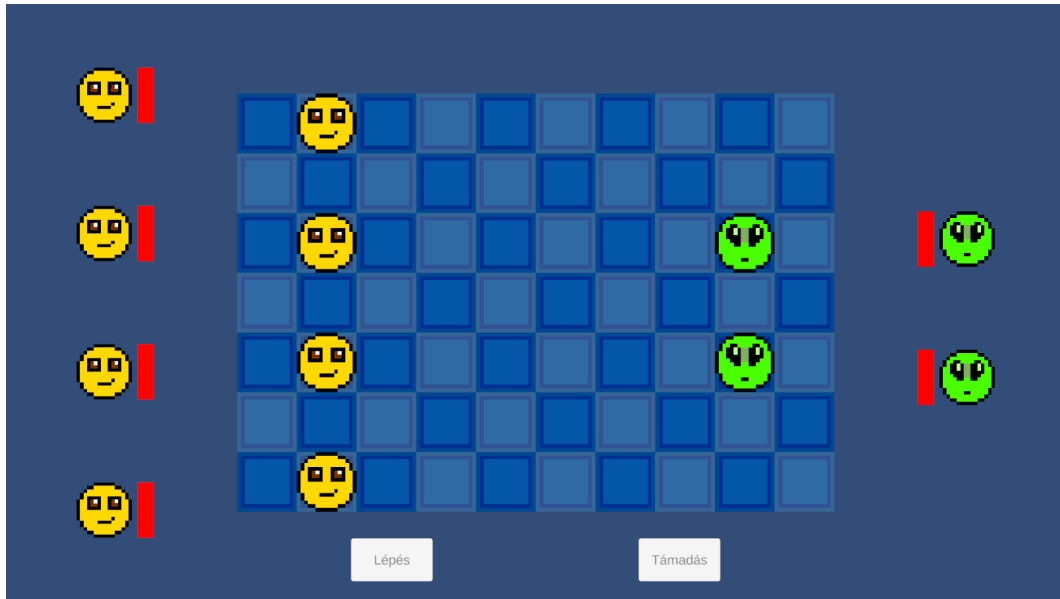
3.4. ábra. Példa helyes és helytelen lépésre

A scene másik összetevője egy canvas, amin találhatóak az életerőket tartalmazó vertikális csoportok és a vezérlő gombok. Három gomb közül kettő a játékeret befolyásoló erővel bír, a középső gomb arra szolgál, hogyha a játékos az akció végrehajtása előtt meggondolja magát, tudjon változtatni a műveleten, azonban amint kattintással jóváhagyta a játékos, ez a lehetőség megszűnik, tehát lépést nem lehet vissza vonni.

A vertikális csoport tartalma a karakterek számától függően változik, tartalmazza a játékos vagy MI karaktereinek képét és két téglalap alakú 2D-s objektummal összerakott életerő csíkot, amely a karakterek életerejét mutatja. Ahogy a játék halad, amennyiben a játékos vagy MI karakterei életerőt vesztenek, a piros téglalap arányosan egyre kevesebb részt tölt ki az csíkból. Amennyiben a karakter elveszíti az összes életerejét, a prefab-je eltűnik a sávból.

3.3. Állapottér

Az állapotterét kidolgozását a *StateRepresentation* nevű osztályban oldottam meg. Ez az osztály tartalmaz egy *FieldObject* típusú, hét sorból és tíz oszlopból álló mátrixot.

3.5. ábra. Játék egyik kezdőállapota

A *FieldObject* osztály az ősosztálya minden táblán szereplő entitásnak, ez alatt értendők az üres mezők, karakterek vagy akadályok. Az osztály példányai rendelkeznek egy azonosítóval és egy *Vector2*³ típusú pozícióval. Az osztály ezen kívül implementálja az *ICloneable* interfészt, ezáltal mély klónozással a 3.5 szekcióban tárgyalt minimax algoritmus fel tudja használni. Ebből az osztályból származik a *PlayerObject* osztály, amely már a játékos karakterek reprezentációját képezi a táblán. Ez az osztály az ősosztálybéli mezőkkel együtt tartalmazza még a karakterek életerejét, támadási erejét és egy logikai változót, amely a könnyű beazonosíthatóság érdekében eltárolja, hogy azt a karaktert az MI irányítja vagy sem.

Az állapottér osztálya ezen kívül tartalmaz még a működéshez szükséges metódusokat. A *ChangeTurn()* eljárás az állapottér aktuális körét átállítja meghívás után a másik játékoséra. A *GetStatus()* *Status* felsorolás elemmel visszatérő függvény a játékosok karaktereinek száma alapján visszaad egy aktuális állapotot⁴, amely szerint a játék jelenleg melyik fázisban tart. Lehetséges, hogy a *játékos* vagy *MI* nyert, valamint még folyamatban van a játék.

A működést befolyásoló metódusok közül az egyik legfontosabb a *GetHeuristics()* függvény, amely visszatér a paraméterben megadott játékos állapotának heurisztikai értékével. A függvény működéséről részletesebben a 3.7 szekcióban olvashat. Ezeken kívül található több, a táblán különböző objektumok lekérdezésére szolgáló, *PlayerObject* és *FieldObject* listával visszatérő metódusok, amelyek a többi osztály számára elengedhetetlenek.

³ A *Vector2* a Unity-n belüli megvalósítása a 2D-s vektoroknak és pontkoordinátáknak. [18]

⁴ Nem összekeverendő az állapottér reprezentáció és minimax algoritmus által visszaadott állapottal.

Az állapottér példányosítása során a konstruktor elindít több eljárást is, ezek végzik a tábla és akadályok generálását, a játékos és MI karakterek hozzáadását a táblához, illetve a kezdő játékos beállítását. Ezek az információk elérhetőek az *Options* statikus osztály mezőinek lekérésével. Az *Options* osztály értékeit a 3.2.1 alszekcióban kifejtett, a beviteli mezőkkel és gombbal tudja a felhasználó a játék indítása előtt befolyásolni.

3.4. Operátor

Az operátorokat a *TurnOperator* osztályban valósítottam meg, ami implementálja az *Operator* interfészt, melyben kettő metódus, egy logikai változóval visszatérő *IsApplicable()* és egy állapottal visszatérő *Apply()* függvény található. Mindkét metódus paraméterként egy állapotot kér be.

A játékszabály a két interakció típust tartalmaz, a lépést és támadást egyértelműen be tudjuk sorolni az operátorok közé. Mivel a szabályok alapján interakciót nem lehet kihagyni, ezért "üres" operátort nem használhatunk a játék során. Elsősorban az *IsApplicable()* függvény megvizsgálja, hogy a paraméterként adott állapot valódi állapot-e, azaz hogy a típusa *StateRepresentation*, amennyiben igen, típuskényszerítéssel eltávololjuk, így későbbiekben könnyebben felhasználhatjuk. Ezután az összes *PlayerAction* listaelemet – amelynek felépítésről és működéséről a 3.4.1 alszekcióban részletesebben kitérek – megvizsgálva ellenőrizzük, hogy létező karakterre próbálunk alkalmazni egy operátort. Miután ebből az osztályból kiderült, hogy melyik interakcióról volt szó, meghívja az annak megfelelő segédfüggvényét, amely lépés esetén az *IsApplicableMove()*, támadás esetén az *IsApplicableAttack()* logikai függvény lesz.

Az *IsApplicableMove()* függvény a lehetséges lépéseket vizsgálja, hogy azokat lehet alkalmazni később operátorként. Ez a metódus a lépés leendő pozícióját vizsgálja, azaz azt, hogy az új pozíció továbbra is a játéktéren belül maradjon. Megvizsgálja, hogy megfelelő karakterrel lép-e, nehogy véletlenül másnak a karakterét, esetleg másikat saját karaktert rakna arrébb az operátor. Megnézi, hogy az adott cella, amelyre szeretnénk lépni nem tartalmaz másikat, nem "EMPTY" azonosítójú *FieldObject* objektumot. Végezetül eldönti, hogy az adott játékosnak a köre van vagy sem. Amennyiben ez a függvény hamis értékkel tér vissza, az *IsApplicable()* metódusban tárolt *illegalAction* változót igazra állítja, ebben az esetben a teljes függvény kiértékelése hamis lesz. Amennyiben hamis értéket ad az *illegalAction*, tehát a lépések megfelelnek a szabályoknak, attól még nincs vége az ellenőrzésnek. Megvizsgáljuk, hogy esetleg ezekben a *PlayerAction* objektumokban találhatóak azonos koordináták, amennyiben igen, az *IsApplicableMove()* kiértékelése hamis lesz. Erről szintén részletesebben a 3.4.1 alszekcióban olvashat.

Az *IsApplicableAttack()* hasonlóan a lépéshez megvizsgálja segédfüggvényekkel, hogy a célzott mező a tábla területén belül található, a végrehajtó karakter megegyezik a

PlayerAction objektumban tárolt karakter azonosítójával, megfelelő körben szeretnék ezt az operátort végrehajtani, azonban különbség, hogy megvizsgálja a cellán található karaktert, hogy az ellenfél vagy sem, így kiszűrve, hogy bármelyik játékos a saját karakterét, üres mezőt vagy akadályt támadjon meg. A teljes függvény végkiértékelése megegyezik a lépésével, azaz amennyiben ez a függvény hamis értéket ad vissza, az *illegalAction* mező igaz lesz, tehát az *IsApplicable()* függvény visszaadott értéke hamis lesz. Bár ugyanúgy lefut a *HasSamePosition()* függvény, benne egy elágazás védi, hogy támadás esetén ne szűrje az ugyanarra mezőre indított támadásokat.

3.4.1. Operátorok felépítése

A játékszabályok megkötik, hogy egy játékos körében az összes karakterével végre kell hajtania valamilyen interakciót, emiatt a klasszikus „egyszer Te, egyszer Én” felosztás kibővül a karakterek által, egyenként végrehajtható akciókkal, amely a *PlayerAction* osztályban foglal helyet. A *PlayerAction* osztály rendelkezik egy játékos azonosító mezővel, egy *ActionType* és egy *ActionDirection* felsorolás mezővel. Az *ActionType* mező tartalma lehet *MOVE*, azaz lépés vagy *ATTACK*, azaz támadás. Az *ActionType* pedig felsorolja a négy irányt, amely a fel, le, balra és jobbra. Amikor egy *PlayerAction* típusú objektumot létrehozunk, akkor a következőképpen tesszük: megadjuk a karakter azonosítóját, amivel szeretnénk az akciót végrehajtani, az akció típusát és az akció irányát.

Ezáltal, hogy az interakciókat listaszerűen felsoroljuk az operátorokban, erőforrást spórolunk meg, ugyanis így nem szükséges minden karakter körében a játékfát újragenerálnunk, hanem elég csupán a végrehajtott operátor után újraszámítanunk, hiszen összességében, ha minden karakterre külön alkalmaznánk az operátorokat, ugyanarra az állapotra jutnánk, mint az egybe alkalmazott akciókkal.

Ezzel a megoldással azonban feljöttek hibalehetőségek, mégpedig, hogy a 3.5 szekcióban kifejtett minimax algoritmus azt vélte a legjobb lépésnek, hogyha két karakterét is ugyanarra a koordinátára helyezi. Ezzel viszont adatvesztést ért el az állapottérben, hiszen az egyik karakter felül lett írva a később a mezőjét elfoglaló karakter által, így szükség volt egy ellenőrző függvényre, amely megvizsgálja, hogy az operátorokban lépés esetén ne lehessen két vagy több azonos végkoordináta, ennek segítségül szolgál a *HasSamePosition()* függvény. A függvény az aktuális játékos körétől függően kilistázza az operátor által elmozdított karaktereket. Ezeket klónozással elmozdítja az operátorban foglalt irányba és ezután ezen karakterek koordinátáját összehasonlítja. Amennyiben vannak egyező koordináták, az adatvesztést jelent, hiszen akkor egyik karakter felülírta a másikat, így ezt jelzi igaz értékkel. Amennyiben nincs egyezés, hamis értékkel tér vissza.

3.4.2. Operátor generálás

A 3.4 szekcióban és a 3.4.1 alszekcióban tárgyalt operátorokat elérhetővé kell tenni a megoldó algoritmusunk számára. Emiatt szükség van az operátorok generálására, amelyet a *TurnOperatorGenerator* osztályban oldottam meg. Az osztály egy *OperatorGenerator* interfészt implementál, amely egy *Operator* lista csak olvasható mezőt tartalmaz, ebben tároljuk el az összes operátorunkat.

Az operátorok legelőször a játék indulása előtt készülnek el, amikor a játékos a menüből rákattintva a "Játék" gombra kattint. Ekkor az *Options* osztályból kinyert adatok alapján létrehozza az összes operátort a játékosnak és az MI-nek. Teszi mind ezt úgy, hogy ismételve annyiszor, ahány játékos karakterünk van, egy másik listába, a *playerActionI* listában eltároljuk a karakterre vonatkozó összes interakciót. Ezeket a listákat eltároljuk egy *actions* nevű másik listába. Ezen listaelemek Descartes-szorzatával létrehozzuk az összes lehetséges operátort, melyeket az *operators* listában tárolunk el. A generálás kódját megtekintheti a 3.1 kódrészletben. Az MI operátorainak generálása szintén így történik, ebben az esetben az *Options* osztály *enemyCount* statikus változóját veszi figyelembe.

Játék közben megtörténhet, hogy az egyik karakter elveszíti az összes életerejét, ekkor el kell távolítani a tábláról. Az operátoraink kiértékelésének inntől nem lesz optimális, hiszen minden operátort meg kell vizsgálnia, amelyben az eltávolított karakter is szerepel. Ez annyit jelent, hogyha bár két karakter maradt a táblán a háromból, az operátor továbbra is várja a már nem létező operátorra a műveletet. Ehhez nyújt segítséget a körönként ellenőrzött karakterszám vizsgálat. Erről bővebben a 3.8.1 szekcióban olvashat. Ebben az esetben, ha a kör végén a karaktereknek számában csökkenést tapasztalunk, akkor a megmaradt karakterekre új operátorokat generálunk. Ez lényegében az operátor generálás metódusának túltöltése, ebben az esetben csak az állapottérben tárolt karakterekre generáljuk le újra az operátorokat, ezzel megoldva a szükséges interakciók számát is.

3.1. Kód. Operátorok létrehozása a játék elején

```
1 void GeneratePlayerOperators()
2 {
3     List<List<PlayerAction>> actions = new List<List<PlayerAction>>();
4     for (int i = 0; i < Options.friendlyCount; i++)
5     {
6         List<PlayerAction> playerActionI = new List<PlayerAction>
7         {
8             new PlayerAction("PLAYER" + (i + 1), ActionType.MOVE,
9                             ActionDirection.UP),
10            new PlayerAction("PLAYER" + (i + 1), ActionType.MOVE,
11                             ActionDirection.DOWN),
12            new PlayerAction("PLAYER" + (i + 1), ActionType.MOVE,
```



```

11         ActionDirection.LEFT),
12         new PlayerAction("PLAYER" + (i + 1), ActionType.MOVE,
13         ActionDirection.RIGHT),
14         new PlayerAction("PLAYER" + (i + 1), ActionType.ATTACK,
15         ActionDirection.UP),
16         new PlayerAction("PLAYER" + (i + 1), ActionType.ATTACK,
17         ActionDirection.DOWN),
18         new PlayerAction("PLAYER" + (i + 1), ActionType.ATTACK,
19         ActionDirection.LEFT),
20         new PlayerAction("PLAYER" + (i + 1), ActionType.ATTACK,
21         ActionDirection.RIGHT)
22     };
23     actions.Add(playerActionI);
24 }
25
26 List<int> lenghts = actions.Select(x => x.Count).ToList();
27 List<int> indexes = actions.Select(x => 0).ToList();
28 while (indexes[0] < lenghts[0])
29 {
30     List<PlayerAction> playerActions = new List<PlayerAction>();
31     for (int i = 0; i < actions.Count; i++)
32     {
33         playerActions.Add(actions[i][indexes[i]]);
34     }
35     Operators.Add(new TurnOperator(playerActions));
36     for (int i = indexes.Count - 1; i >= 0; i--)
37     {
38         indexes[i]++;
39         if (indexes[i] < lenghts[i] || i == 0) break;
40         indexes[i] = 0;
41     }
42 }
43 }

```

3.5. Minimax

A minimax elv olyan alkalmazott döntési szabály a játékelméletben, ami szerint azt a lehetőséget kell választani, ami minimalizálja a maximális veszteséget. Ezt az elvet felhasználhatjuk a kétfős zérusösszegű játékoknál, ami magába foglalja a két játékos szimultán döntéseit és a felváltva tett lépéseit is. [13]

Formális definíció szerint a következőképpen tudjuk felírni a számítást: [13]

$$\overline{v}_i = \min_{a_{-i}} \max_{a_i} v_i(a_i, a_{-i})$$

A minimax érték azt fejezi ki, hogy egy játékos legrosszabb esetben mekkora értéket érhet el, ha a többi játékos a számára legkedvezőtlenebb stratégiát követi. Másképpen megfogalmazva, ez az a legnagyobb érték, amelyet a játékos garantáltan megszerezhet, ha ismeri a többi játékos lépéseit.

Egy kétszemélyes játékban az egyik játékos a maximalizáló, aki a saját pontszámának maximalizálására törekszik, míg a másik a minimalizáló, aki a maximalizáló pontszámának minimalizálására törekszik. Az algoritmus úgy működik, hogy kiértékeli az összes lehetséges lépést mindkét játékos számára, előrejelzi az ellenfél válaszait, és a heurisztika alapján kiválasztja az optimális lépést annak érdekében, hogy a lehető legjobb eredményt biztosítsa. [14]

A MiniMax megoldó algoritmus implementációját a *MiniMaxBase* osztályba rendeztem, amely gyermekosztálya a *Solver* absztrakt osztálynak. Ez a *Solver* osztály tartalmaz egy operátorokat tartalmazó listát és egy absztrakt, állapot paramétert bekérő *NextMove()* metódust. A *NextMove()* állapottal visszatérő függvény fog a későbbiekben a megoldó algoritmusnak megfelelően egy állapotot a játékfának kiértékelése után visszaadni.

Esetünkben, a MiniMax algoritmus alapján a paraméterként megadott állapotot eltároljuk egy *Node* osztályba. A *Node* osztály egy példánya lényegében a játékfának egy csomópontja, amely tartalmaz egy állapotot, a saját mélységét, a szülőcsomópontját és gyermekcsomópontok listáját, amennyiben azok léteznek. Továbbá ez a *Node* osztály az állapottérből le tudja kérdezi a játék állását. A *GetHeuristics()* metódus, amennyiben a csomópontnak nincs gyermeke, a saját állapotteréből, egyébként meg a legelső gyermekcsomópont *GetHeruistics()* függvényéből kérdezi le az állapottér heurisztikáját.

A legkisebb vagy legnagyobb csomópont kiválasztásához szintenként rendezem a fát a *SortChildrenMiniMax()* eljárás segítségével. A paraméterben megadott kör, és a másodlagos opcionális paraméter alapján eldönti, hogy a nyereséget maximalizálni vagy az ellenfél nyereségét szeretnénk minimalizálni, mindezt rekurzívan meghívva minden egyes csomópontra, amíg van gyermekcsomópontjuk.

Ezek alapján a felülírt *NextMove()* metódus egy csomópontban eltárolja a paraméterben megadott állapotot, majd ezt kiterjeszti az *ExtendNode()* eljárás. Ez megnézi a csomópontban, hogy a játék még folyamatban van-e vagy elérte-e már a maximális mélységet, amennyiben igaz, nem terjesszük ki tovább. Ezután minden operátornál megnézzük, hogy alkalmazhatóak-e, amennyiben igen, úgy alkalmazzuk, és létrehozuk az új állapotot. Ezt eltároljuk egy új csomópontba, és felvesszük az eredeti csomópont gyermekei közé. A létrehozott csomópontot végezetül rekurzívan tovább kiterjesztjük. Ezek után tudjuk felhasználni a fentebb említett *SortChildrenMiniMax()* függvényt.

3.6. Minimax alfa-béta vágással

Az MiniMax alfa-béta vágásos verzióját a *MiniMaxAlphaBetaPruning* osztályban valósítottam meg. A lényeges eltérés az *ExtendNode()* metódus törzsének változtatása okozza, illetve a rekurzió használata miatt innentől egy egész értékkel tér vissza. Az alap MiniMax algoritmushoz hasonlóan a függvény ellenőrzi a játék folyamatban van-e vagy a mélység eléri-e a kívánt mélységet, ha valamelyik igaz, akkor visszaadja a csomópont heurisztikai értékét és leállítja a kiterjesztést. Továbbra is minden operátort megvizsgálunk, amennyiben alkalmazható az állapotra, az operátor alkalmazása után az új állapotot eltároljuk egy új csomópontként, ezt szintén felvesszük az eredeti csomópont gyermekelemei közé és azokat rendszerezzük.

A gyermekelemek kiterjesztése pedig alkalmazza az alfa-béta vágás módszerét, amely egy-egy csúcs kiterjesztését szakíthatja félbe. Ez azért ajánlatos, mert nagy lehet a játékfa és exponenciálisan felrobbanhat, így a kiértékelés rengeteg erőforrást és időt vehet igénybe. A módszer lényegében az első részfa kiértékelése után meg tudja állapítani, hogy a következő részfák esetleg nem fognak optimális megoldásra jutni, így azokat „levágjuk” a játékfáról.

Attól függően, hogy az aktuális csomópontunk minimalizáló vagy maximalizáló körben van, összehasonlítjuk az ebből kiterjesztett részfa legmélyebb csomópontjának értékével. *Alfa-vágás* esetén a részfa és az aktuális csomópont értéke közül kiválasztjuk a minimum értéket. A következő részfa indulásakor szintén kiválasztjuk az aktuális és a részfa minimumát, azonban a további részfák kiterjesztését félbeszakítjuk, ha a csúcsban eddig kiszámolt minimum kisebbé válik, mint a szülőben eddig kiszámolt maximum. Ebben az esetben a többi részfa kiterjesztése irreleváns, hiszen a szülő maximumának legkisebb értéke nagyobb, mint az aktuális csúcs minimumának legnagyobb értéke. [19, 5.6. fejezet]

A kiterjesztés logikáját a 3.2 kódrészletben találja.

3.2. Kód. Csomópont kiterjesztése alfa-béta vágással

```
1 private int ExtendNode(Node node, int alpha, int beta, Turn currentTurn,
2     bool currentPlayer = true)
3 {
4     if (node.State.GetStatus() != Status.PLAYING || node.Depth >= Depth)
5         return node.GetHeuristics(currentTurn);
6
7     int v = currentPlayer ? int.MinValue : int.MaxValue;
8
9     foreach (Operator op in Operators)
10     {
11         if (op.IsApplicable(node.State))
12         {
13             State newState = op.Apply(node.State);
```

```

12     Node newNode = new Node(newState, node);
13     node.Children.Add(newNode);
14     node.SortChildrenMinMax(currentTurn, currentPlayer);
15     if (currentPlayer)
16     {
17         v = Mathf.Max(v, ExtendNode(newNode, alpha, beta, currentTurn,
18                                 !currentPlayer));
19         if (v > beta) return v;
20         alpha = Mathf.Max(alpha, v);
21     }
22     else
23     {
24         v = Mathf.Min(v, ExtendNode(newNode, alpha, beta, currentTurn,
25                                 !currentPlayer));
26         if (v < alpha) return v;
27         beta = Mathf.Min(beta, v);
28     }
29 }
30
31 return v;
32 }

```

3.7. Heurisztika

A heurisztika talán a másik legnehezebben implementálható komponense a játéknak, hiszen nem csak tisztában kell lennünk a szabályokkal, és az azzal előnyt vagy hátrányt jelentő tényezőivel, hanem tudnunk kell, hogy az ilyen típusú játékoknál mely pozíciók, szituációk, akciók okoznak nagyobb fölényt vagy visszaesést az adott játékosnak.

3.8. További fontosabb osztályok

3.8.1. GameManager

A *GameManager* osztály a Singleton tervezési mintát használja fel alapul. Ennek az osztálynak egyetlen példánya van futási időben és ennek változóit az *Instance* mezőn keresztül lehet lekérdezni, amely a Singleton tervezési mintának legfőbb jellegzetessége. A *GameManager* osztály tartalmazza a *canvas*-on megjelenő akadály és karakter *GameObject*-ek listáit. Ezen kívül működteti a UI⁵ elemeket, mi esetünkben az életerő-sávot manipulálja az állapottérnek megfelelően, tartalmaz egy példányt az állapottérrel

⁵ User Interface, magyarul felhasználó felület, esetünkben a játék felülete

és a megoldó algoritmusról.

Tartalmaz pár szükséges metódust is, mint például a *CheckStatus()* logikai függvényt, amely az állapottérből lekérdezi az aktuális állapotot, amennyiben valamelyik játékos győzelmet aratott, igaz értékkel tér vissza, abban az esetben pedig hamis, amikor még folyamatban van a játék.

Az előbbi függvényt használja a *ProgressGame()* eljárás. Lényegében ez a metódus intézi a körök felosztását, az interakciók kezelését és ezek eljuttatását az állapottérbe az operátor *Apply()* metódus használatával. Az eljárás magjában szereplő *PlayerAction* példányt létrehozza a játékos által választott interakció és kurzor pozíció alapján, amelynek működése a 3.8.2 alszekcióban össze van foglalva. Ez a metódus egy körben annyiszor fut le, ahány karaktere van a játékosnak. Mivel operátornak egy kör összes interakciója egybevéve felel meg, ezért a játékos lépéseinél vizsgálni kell, hogy az aktuális interakciójával megnyeri a játékot vagy sem. Emiatt minden *PlayerAction* létrehozása után megvizsgáljuk a *GameManager*-ben tárolt *enemies GameObject* listának a hosszát, amennyiben ez nulla, a játékos nyert, és átirányítjuk a képernyő képét az *EndScene*-re. Amennyiben nem nyert a játékos, a *RedrawTable()* metódus átalakítja az életerősávot és pozíciót az interakcióknak megfelelően és az ismétlések után létrehozuk az operátort szintén az interakciók alapján. Ezt alkalmazzuk az állapottéren, a játékos köre pedig a lokális változók alaphelyzetbe állítása után véget ér.

Ezután vizsgáljuk, a 3.4.2 alszekcióban taglalt operátorok újragenerálásának szükségességét. Amennyiben az eljárásunk előtti karakterszám eltér az eljárás utáni állapottól, a *solver* példányunkat kicseréljük egy új példánnyal, melyben az operátorokat már a módosult karakterkészlet alapján hozzuk újra létre. Ez után érkezik az MI köre, ahol szimplán meghívjuk a megoldó algoritmus *NextMove()* metódusát. Amennyiben az állapottér státuszából kiderül, hogy nyert az MI, átirányítjuk a képernyő képét az *EndScene*-re, ellenkező esetben ismételten felülvizsgáljuk az operátorok újragenerálásának igényét. Mindezek után végrehajtjuk a módosításokat a *canvas*-on és átadjuk a játékosnak a kört. Ezzel a folyamat kezdődik előlről.

A *RedrawTable()* eljárás összehasonlítja a *GameManager* karakterlistáit az állapottérben található karakterlistákkal, amennyiben a korábbiiban olyan karakter van, ami az állapottérben már nem létezik, azt eltávolítja a *canvas* táblájáról és példányát az életerősávból is. Szintén ez a metódus kezeli, ha valamely karakternek változik az életereje vagy pozíciója.

3.8.2. TileSelector

Ez az osztály végzi az interakciókhoz tartozó koordináták kiválasztását. A *SelectTile()* metódus minden képkockán ellenőrzi a bal egér gombjának lenyomását, ezzel elindítva egy folyamatot: a kurzor pozícióját felhasználva, a *scene*-n belüli globális pozícióját

kiszámolva meg tudjuk állapítani, hogy melyik *Tile* található ezen a pozíción, így ezt eltárolva felhasználjuk. A *GameManager*-ben található *actionSelected* változó értéke alapján eldöntjük, hogy lépés vagy támadás lesz az interakció, a játékos karaktere és a kiválasztott cella pozíciója alapján pedig az interakció irányát tudjuk meghatározni. Ezután a karakter pozícióját a komponensében és pozíciójában is átmozgatom, és meghívom a *ProgressGame()* metódust. Támadás esetén a különbség annyi, hogy a kijelölt cellán található karakter életerejét csökkentem, amennyiben elfogyna, azaz nulla lenne, eltávolítom a listából és elpusztítom a *GameObject* példányát. Végül engedélyezem újra az interakció kiválasztó gombokat.

Természetesen, mint az operátoroknál, a felületen is vizsgálni kell, hogy a felhasználó legális lépéseket vagy támadásokat akar-e végrehajtani, így kizárólag csak azokat a műveleteket engedélyezem interakcióként elfogadni, amelyek a játék szabályainak megfelelnek.

3.3. Kód. Cella kiválasztása és továbbítása

```

1 public void SelectTile()
2 {
3     if (Mouse.current.leftButton.wasPressedThisFrame)
4     {
5         Vector2 mousePos = Mouse.current.position.ReadValue();
6         Vector3 worldPos = cam.ScreenToWorldPoint(new Vector3(mousePos.x,
7             mousePos.y, cam.nearClipPlane));
8         worldPos.z = 0;
9
10        Vector3Int currentCell = tilemap.WorldToCell(worldPos);
11        Vector3Int playerCell = tilemap.WorldToCell(GameManager.Instance.
12            friendlies[GameManager.Instance.activePlayer].transform.position)
13        ;
14        if (GameManager.Instance.actionSelected == ActionSelected.MOVE)
15        {
16            if (IsValidMove(currentCell, playerCell))
17            {
18                GameManager.Instance.actionDirection = GetDirection(
19                    currentCell, playerCell);
20                GameManager.Instance.friendlies[GameManager.Instance.
21                    activePlayer].GetComponent<EntityStat>().position =
22                    SetNewObjectPosition(GameManager.Instance.actionDirection)
23                ;
24                GameManager.Instance.friendlies[GameManager.Instance.
25                    activePlayer].transform.position = tilemap.
26                    GetCellCenterWorld(currentCell);
27                GameManager.Instance.ProgressGame();
28                GameObject.Find("Canvas").GetComponent<GameButtonScript>().
29                    EnableTurnButtons();
30            }
31        }
32    }
33 }

```

```

21     }
22     else if (GameManager.Instance.actionSelected == ActionSelected.ATTACK
23         )
24     {
25         if (IsValidAttack(currentCell, playerCell))
26         {
27             GameObject enemy = SelectEnemy(currentCell);
28             GameManager.Instance.actionDirection = GetDirection(
29                 currentCell, playerCell);
30             enemy.GetComponent<EntityStat>().health -= GameManager.
31                 Instance.friendlylies[GameManager.Instance.activePlayer].
32                 GetComponent<EntityStat>().attack;
33             if (enemy.GetComponent<EntityStat>().health <= 0)
34             {
35                 GameManager.Instance.enemies.Remove(enemy);
36                 Destroy(enemy);
37             }
38             GameManager.Instance.ProgressGame();
39             GameObject.Find("Canvas").GetComponent<GameButtonScript>().
40                 EnableTurnButtons();
41         }
42     }
43 }

```

4. fejezet

Tesztelés

Egy alkalmazás fejlesztése során elengedhetetlen a különböző funkciók, algoritmusok és kódrészletek tesztelése. A tesztelés tökéletes módja, hogy ellenőrizzük a programunk működését, az üzemi kód eredményei a követelményekben megfogalmazott értékeket adják, valamint javítási lehetőségek találására. Általában a legegyszerűbb módja a tesztelésnek a manuális tesztelés. Ebben az esetben a fejlesztőnek a felhasználó szemszögéből használjuk az alkalmazásunkat, és tesszük próbára különböző szituációkban.

A manuális tesztelésnek is több fajtáját használjuk. *Feketedobozos* tesztnek nevezzük, amikor a specifikációnak megfelelő bevitelre, a meghatározott eredményt kapjuk-e, eközben pedig nem foglalkozunk a forráskóddal, illetve hogy az futási időben hogyan futott a kívánt eredményre. *Fehéredobozos* tesztnek nevezzük, mikor a forráskód felépítését, futási időben pedig működését vizsgáljuk. *Szürkedobozos* tesztek az előző kettő technikáját vegyíti, szakdolgozatom írása során javarészt ezt a technikát alkalmaztam. [20, 21, 22]

A Unity keretein belül a különböző metódusok és szkriptek tesztelésére az egysegtesztek alkalmazása körülményes, ezért az alkalmazásom tesztelése javarészt manuálisan, próba-hiba módszerrel történt. Amikor megírtam egy metódust, megnéztem hogyan reagál a játék, ha valami elromlott, akkor a Unity-be beépített *Debug* osztály *Log()* metódusát alkalmaztam, amelyet a konzolra kiírt különböző változókat és eredményeket. [23]

Összegzés

Irodalomjegyzék

- [1] GITHUB: *thesis* <https://github.com/herbakmarcell/thesis>
- [2] WIKIPÉDIA: *Persona (series)* [https://en.wikipedia.org/wiki/Persona_\(series\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Persona_(series)), Megtekintés dátuma: 2025.03.19.
- [3] WIKIPÉDIA: *Persona 3 Reload* https://en.wikipedia.org/wiki/Persona_3_Reload, Megtekintés dátuma: 2025.03.19.
- [4] WIKIPÉDIA: *Revelations: Persona* https://en.wikipedia.org/wiki/Revelations:_Persona, Megtekintés dátuma: 2025.03.19.
- [5] YOUTUBE: *Persona: Mastering the Formation System* https://www.youtube.com/watch?v=t_FPK84jcbE, Megtekintés dátuma: 2025.03.19.
- [6] WIKIPÉDIA: *Alan Turing* https://en.wikipedia.org/wiki/Alan_Turing, Megtekintés dátuma: 2025.03.19.
- [7] WIKIPÉDIA: *Computing Machinery and Intelligence* https://en.wikipedia.org/wiki/Computing_Machinery_and_Intelligence, Megtekintés dátuma: 2025.03.19.
- [8] WIKIPÉDIA: *John McCarthy (computer scientist)* [https://en.wikipedia.org/wiki/John_McCarthy_\(computer_scientist\)](https://en.wikipedia.org/wiki/John_McCarthy_(computer_scientist)), Megtekintés dátuma: 2025.03.19.
- [9] NEUMANN JÁNOS: *On the theory of games of strategy*, Sonnya Bargmann fordítása, 1928. <https://cs.uwaterloo.ca/%7Ey328yu/classics/vonNeumann.pdf>, Megtekintés dátuma: 2025.03.19.
- [10] WIKIPÉDIA: *Játékelmélet* <https://hu.wikipedia.org/wiki/J%C3%A1t%C3%A9kelm%C3%A9let>, Megtekintés dátuma: 2025.03.19.
- [11] WIKIPÉDIA: *Game theory* https://en.wikipedia.org/wiki/Game_theory, Megtekintés dátuma: 2025.03.19.
- [12] NEUMANN JÁNOS, OSKAR MORGENSTERN: *Theory of Games and Economic Behavior*, 1944. <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.215284/page/n5/mode/2up>, Megtekintés dátuma: 2025.03.19.

- [13] WIKIPÉDIA: *Minimax* <https://en.wikipedia.org/wiki/Minimax>, Megtekintés dátuma: 2025.03.19.
- [14] GEEKSFORGEEKS: *Mini-Max Algorithm in Artificial Intelligence* <https://www.geeksforgeeks.org/mini-max-algorithm-in-artificial-intelligence/>, Megtekintés dátuma: 2025.03.19.
- [15] WIKIPÉDIA: *Windows Forms* https://en.wikipedia.org/wiki/Windows_Forms, Megtekintés dátuma: 2025.03.27.
- [16] UNITY DOCUMENTATION: *Prefabs* <https://docs.unity3d.com/2022.3/Documentation/Manual/Prefabs.html/>, Megtekintés dátuma: 2025.03.26.
- [17] UNITY DOCUMENTATION: *GameObject* <https://docs.unity3d.com/2022.3/Documentation/Manual/class-GameObject.html>, Megtekintés dátuma: 2025.03.27.
- [18] UNITY DOCUMENTATION: *Vector2* <https://docs.unity3d.com/2022.3/Documentation/ScriptReference/Vector2.html>, Megtekintés dátuma: 2025.03.27.
- [19] DR. KOVÁSZNAI GERGELY ÉS DR. KUSPER GÁBOR: *A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA KÉRDÉSEI A KÖZÉPISKOLAI OKTATÁSBAN* https://aries.ektf.hu/~gkusper/mesterseges_intelligencia.v.1.0.4.pdf, Megtekintés dátuma: 2025.03.28.
- [20] WIKIPÉDIA: *Black-box testing* https://en.wikipedia.org/wiki/Black-box_testing, Megtekintés dátuma: 2025.03.29.
- [21] WIKIPÉDIA: *White-box testing* https://en.wikipedia.org/wiki/White-box_testing, Megtekintés dátuma: 2025.03.29.
- [22] WIKIPÉDIA: *Gray-box testing* https://en.wikipedia.org/wiki/Gray-box_testing, Megtekintés dátuma: 2025.03.29.
- [23] UNITY DOCUMENTATION: *Debug* <https://docs.unity3d.com/2022.3/Documentation/Manual/class-Debug.html>, Megtekintés dátuma: 2025.03.29.

Nyilatkozat

Alulírott Herbák Marcell, büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy az általam benyújtott, című szakdolgozat önálló szellemi termékem. Amennyiben mások munkáját felhasználtam, azokra megfelelően hivatkozom, beleértve a nyomtatott és az internetes forrásokat is.

Tudomásul veszem, hogy a szakdolgozat elektronikus példánya a védelem után az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem könyvtárába kerül elhelyezésre, ahol a könyvtár olvasói hozzájuthatnak.

Eger, 2025. március 8.

aláírás